J. J. Doedes

Wanneer zullen onze West-Indische slaven vrij worden.

WANNEER ZULLEN ONZE WEST-INDISCHE SLAVEN VRIJ WORDEN?

EENE NEDERLANDSCHE VOLKSVRAAG

BESPROKEN IN EENE REDE,

GEHOUDEN

TE AMSTERDAM EN TE 'S GRAVENHAGE,
DEN 12en EN DEN 19en FEBRUARIJ 1857,

DOOR

Dr. J. I. DOEDES,
Lid der Nederlandsche Maatschappij ter bevordering van de Afschaffing der Slavernij.

TE UTRECHT, BIJ
KEMINK EN ZOON.
1857.

Geëerde Hoorders!

Is het u allen bekend, waarover ik heden tot u zal spreken, de wensch is zeker in uw hart, dat zulk spreken in ons vaderland in het geheel niet meer noodig mogt zijn. Nederland bloost, behoorde zeker schaamrood zijn aangezigt te verbergen, dat het zijnen naam nog geven moet aan eene Maatschappij "ter bevordering van de Afschaffing der Slavernij." Wat heeft deze Maatschappij door haar bestaan toch te openbaren hetgeen Nederland nog bij voortduring bezoedelt? Helaas, waarom is haar bestaan nog niet ten eenenmale overtollig gemaakt? Voor ongeveer vijftien jaren heeft men hare grondslagen gelegd, en nog zijn deze niet ondermijnd door een Besluit, dat haar doet uitroepen: het doel is bereikt!

Wanneer zullen onze West-Indische slaven vrij worden? Dit is de vraag, die jaarlijks, die maandelijks door en onder ons moet herhaald worden. Uit duizende monden en harten mag zij worden verwacht. Meer dan één genootschap, meer dan éene vereeniging in ons Vaderland heeft zich reeds voor eene spoedige en volkomene afschaffing der Slavernij in de Nederlandsche West-Indische Koloniën verklaard, en dagelijks schijnt er meer grond te komen voor hetgeen onlangs ergens werd gezegd, dat allen hier tot de partij der aboliti-

onisten behooren [1]). Wat zou dit echter baten, indien de Nederlandsche Regering niet aan hare zijde stond, of hoe welwillend ook voor haar gestemd, onmogelijk voldoen kon aan hetgeen in het vorige jaar door den Minister van Koloniën genoemd is "een pligt door de godsdienst, de menschelijkheid en eene verlichte Staatkunde aan de Regering opgelegd?" Maar er is immers in deze zaak welwillendheid bij hen, die de magt in handen hebben, en waar dan niet meer de vraag is óf, maar hoe de slavenbevrijding plaats hebben zal; waar, zooals men herinnerd heeft, het geschil niet loopt over "het wenschelijke der zaak", maar over "de wijze en den tijd der uitvoering" [2]), daar kan het oogenblik niet meer verre zijn, — allerminst in Nederland! — dat een vaste wil, die ernstig de bezwaren aangrijpt, eindigt met den triumf over alle moeijelijkheden.

Wanneer zullen onze West-Indische slaven vrij worden! Zoo vragen wij dan, vast vertrouwende, dat het tijdstip hunner verlossing uit de magt des gewelds niet zeer verre kan zijn. Dit vertrouwen doet ons echter niet zwijgen. Door dat de slaven niet leven in ons midden, zijn wij zeker niet door de gewoonte van hen te zien in meerdere of mindere mate gevoelloos geworden; maar verkeeren wij wel in groot gevaar van hen te vergeten. Zij bevinden zich in een ander werelddeel. Er moet zoo van tijd tot tijd een kreet worden gehoord. Anders verflaauwt misschien de ijver der blanke beschaafde Europeanen voor de emancipa-

---

1) Zie *Maandschr. voor den besch. stand, door de Ringsverg. van Amsterdam.* 1856. p. 576.

2) *Emancipatie en Evangelie*, in *de Gids*, 1857, Febr. bl. 266.

tie der arme zwarte Afrikanen in de West-Indiën. Dit is ook mogelijk, als er geloof wordt gegeven aan hetgeen ter geruststelling wordt gezegd. "De toestand der Negerbevolking in de West-Indiën is geen slavernij," zoo beweert men, "die toestand is geen gruwel, die tot God en menschen om wraak roept; die toestand is eene redelijk-zedelijke vrijheid van menschen, die alleen door arbeid kunnen beschaafd worden, een arbeid, waartoe redelijk-zedelijke dwangmiddelen (wetten) hen moeten nopen; een toestand, dien het overgroote deel dier bevolking niet wenscht te verwisselen met hetgeen de philantropie dezer eeuw haar als het ware opdringt; een toestand, die vrijheid is, wanneer men die wel begrijpt, die niets met slavernij gemeen heeft, dan den naam." Wat wilt gij? Van dezelfde zijde wordt er bijgevoegd: "die toestand, philantropen noemen hem slavernij, meer bezadigden eene dienstbaarheid, die in haar beginsel niet kan worden veroordeeld" [1]). Mogt gij na deze verzekeringen uw voornemen, om tot de bevrijding der slaven over te gaan, aanvankelijk hebben opgegeven, gij hebt hiermede geheel en al vrede, als gij uit eenen anderen mond hoort: "op dit oogenblik is zij een zedelijke en maatschappelijke moord" [2]). Zulke verklaringen zouden sommigen tot uitstel kunnen verleiden, maar wat thans ook geoorloofd moge zijn, geen langer uitstel, waar het de bevrijding der slaven geldt. Dat er met wijsheid, met bedachtzaamheid, met voorzigtigheid wordt gehandeld, is noodig en prijzenswaardig.

---

1) BELMONTE, *Neêrlands W. Indie.* bl. 3, 4, 148.

2) *De Emancipatie der W. I. slaven beschouwd door eenen belangeloozen kolonist.* Amst. J. G. MARCUS. 1857.

Maar er moet dan ook eindelijk gehandeld worden. Wees zoo wijs, zoo bedachtzaam, zoo voorzigtig als het belang der zaak eischt aan de eene zijde. Maar doe ook, wat het belang der zaak aan de andere zijde gebiedt. Wees zeer gematigd, maar laat uwe gematigdheid door het vuur der liefde getemperd worden! Er is een God, die het regt der verdrukten gelden doet. Zou het ook tijd worden, dat dit regt edelmoedig en onbekrompen gehandhaafd werd?

Wanneer zullen onze West-Indische slaven vrij worden? Zoo blijven wij vragen. Zal men ons antwoorden, dat het ons niet aangaat, dat wij ons niet hebben te plaatsen tusschen den slaaf en zijnen eigenaar; dat wij geen inbreuk moeten willen maken op de verkregen regten van anderen; dat wij ons ook liever bezig houden moesten met de lotsverbetering van de arbeidende klasse in ons vaderland, en van zooveel, dat hier hervorming noodig heeft? Wat dit laatste aangaat, er is bezwaarlijk eenige grond aan te wijzen, waarom onze belangstelling in het lot van hulpbehoevende landgenooten ontzenuwend zou moeten werken op onzen ijver voor de bevrijding der slaven in onze West-Indische kolonien. En wat het overige betreft, ons antwoord is met een beroemd schrijver uit Amerika: "Wij hebben te doen met de vrijen. Bij de vrijen moeten wij de belangen van den slaaf bepleiten. Als menschen, als christenen, als burgers hebben wij pligten omtrent de slaven, zoowel als omtrent ieder ander lid der zamenleving" [1]). Zou één onder ons waarlijk mogen zeggen:

---

1) *De stem eens Christens uit den Vreemde*, enz. *Uit het Engelsch van Dr.* W. E. CHANNING, *door* J. J. SWIERS. 1e stuk. Gron. 1854. bl. 121.

wat gaat mij de slavenquaestie aan? Indien wij menschen zijn, — anders niet, dan zeker, — gaat het ons aan, dat de kannibaal menschenvleesch eet, en dat door de slavernij de mensch wordt vertrapt in den slaaf. Maar geenszins willen wij, waar wij het onregt bestrijden, zelven onregt plegen. Het is tot de Regering, dat wij ons wenden, van de Regering des Lands, dat wij de bevrijding der slaven verwachten, en dit, zonder de eigenaars in hunne verkregene, door de wet verzekerde regten te schaden. Waar men regt voor allen wil, daar moet schadevergoeding voor de eigenaars in het oog gehouden worden, daar echter niet minder de bevrijding der slaven. Indien de slaven zoowel menschen zijn als de eigenaars, zoowel als wij, — laten wij dezen laatsten eisch, met hoeveel zachtmoedigheid, met hoeveel bescheidenheid, met hoeveel kalmte ook gedaan, maar laten wij dezen eisch nimmer — op geen voorwaarde ooit — los.

Wij volharden bij ons vragen. Doen wij het altijd in den geest en op den toon, dien de liefde voorschrijft, immers zoo het de liefde is, die ons aanvuurt. Te regt is herinderd, dat het niet genoeg is, eene goede zaak voor te hebben, maar dat men haar ook op eene waardige wijze moet leiden, en dat belangstelling in het lot der beleedigden en onderdrukten kwaad kan doen, in plaats van goed, als zij partijdig, uitsluitend, bitter door de verontwaardiging is [1]). Hebben wij de liefde tot beginsel, dan zal de zachtmoedigheid onze leidsvrouw behooren te zijn, en de zekerheid, dat wij met ernst volharden zullen, zal er niet minder door worden. Bepleiten wij dan de bevrijding der slaven

1) Channing t. a. p. bl. 119, 120.

zonder hartstogtelijkheid. Deze ligt voor de deur, waar welgemeende pogingen op tegenstand schipbreuk lijden. Maar waartoe hartstogtelijk voor de Emancipatie der slaven geijverd? iets, dat wij vragen, minder omdat zulk een ijver bij ons dagelijks voorkomt, dan wel om te verklaren, waarom wij er niet toe opwekken kunnen. Wij zullen zegevieren, want wij hebben bondgenooten in het menschelijk gevoel van het menschelijk hart, en in de kracht van het getrouw geweten. Hoort gij den slavenhandel onder ons ooit verdedigen? Verdedigt iemand onder onze landgenooten in vollen ernst de slavernij? De meesten schamen zich over het bestaan der laatste; allen verafschuwen de eerste. Treden wij dan vrijmoedig met de getuigenis der waarheid op ten behoeve van 48,000 menschen [1]), die niet als menschen worden behandeld. IJveren wij als verstandigen, met een beroep op hart en geweten, zachtmoedig en tevens krachtig. Wij hebben minder met tegenstand, dan tegen aarzeling te strijden. Vergeten wij dit niet. Vergeten wij evenmin, dat wij zelven niet altijd tot de verklaarde voorstanders der slavenbevrijding behoord hebben. Hoe langen tijd hebben wij laten voorbijgaan, zonder iets voor de slaven te doen. Hoelang hebben wij ons te vrede gesteld met de gedachte, dat de

---

1) Op 1° Januarij 1854 waren:

In Suriname	38,545	slaven.	Zie	1e	rapp.	der	Staatscomm.	bl.	94.
Op Curaçao	7,189	„	„	2e	„	„	„	„	6.
„ Bonaire	769	„	„	„	„	„	„	„	10.
„ Aruba	332 a)	„	„	„	„	„	„	„	14.
„ St. Eustatius	1,071	„	„	„	„	„	„	„	22.
„ Saba	649	„	„	„	„	„	„	„	23.
	48,555.								

a) Of 566.

slavenhandel bij ons afgeschaft was. Er moest een krachtig woord gesproken, er moesten sterk sprekende tafreelen opgehangen worden, eer het bij sommigen tot ontwaken kwam. Zijn wij nu wakker, beschuldigen wij liever onszelven, van eerst zoo laat, dan anderen, van niet meer ten behoeve der slaven geijverd te hebben. Houden wij daarbij hen, die in deze zaak niet met ons gaan, dáárom nog niet voor onbarmhartigen; hen, die zich in deze zaak niet terstond naar onze wenschen voegen, daarom nog niet voor onwilligen. De slavernij is niet in deze eeuw ingevoerd. Het thans levende geslacht, de vorige eeuw, heeft haar reeds gevonden. Wij hebben in de slavernij de nalatenschap, — van wie? — van onmenschelijke dwingelanden, van onbarmhartige menschenplagers? — neen, spreken wij zacht! — Wij hebben er de erfenis van onze Vaderen in!

Het zij ons niet te vergeefs herinnerd [1]), dat de Staten-Generaal in de zeventiende eeuw de slavernij hebben bestendigd, dat zij den slavenhandel hebben aangemoedigd, dat zij aan de West-Indische Compagnie de verpligting hebben opgelegd, om dien op uitgebreiden schaal te drijven. Het zij ons niet te vergeefs herinnerd, dat de genoemde Compagnie zich als verpligting voorgeschreven zag, jaarlijks zulk een aantal slaven aan de kolonie Suriname te leveren, als daar vereischt werden, en dat haar bevolen was, de Negers, die daar van tijd tot tijd zouden aangebragt worden, publiek te verkoopen, bij twee stuks te gelijk te veilen. Weten wij dan, dat de Staat der Nederlanden het koopen en verkoopen van Afrikaansche Negers

1) Door de Staats-Commissie, eerste Rapp. bl. 8—10.

"op de stelligste en plegtigste wijze wettigde, voortdurend krachtig aanmoedigde en zelfs tot eene der fondamenteele conditien maakte, waaronder hij de kolonie Suriname onder het beheer der West-Indische Compagnie plaatste," wij zullen de slavernij, zooals zij thans in onze West-Indien bestaat, daarom wel niet oogluikend dulden, noch met verschooning toelaten; maar zeker toch te beoordeelen hebben in verband met de geschiedenis, als iets, dat ons is overgeleverd niet van vreemden, maar van onze voorouders, van mannen, die er niet minder dan wij prijs op stelden, voor goede Christenen gehouden te worden, voor handhavers van de Vrijheid.

Maar denken wij alzoo aan de zeventiende eeuw, wij kunnen niet anders, dan ons verheugen, dat de tijden veranderd, veler oogen geopend, vele harten voor het woord: Ontbindt de slaven! toegankelijk zijn. Wij hebben hier niet als in Noord-Amerika voor beleedigingen, voor levensgevaar, te vreezen, als wij dat woord uitspreken; als wij er met bescheidenheid, met ernst, met liefde op aandringen. Wij mogen vrij over de vrijheid spreken in dit land der vrijheid!

Doen wij het dan ook! Maar wát kunnen wij daardoor bewerken? De slaven, die zich in onze West-Indische Kolonien bevinden, zijn toch niet in onze hand! Wij kunnen toch de vraag herhalen, die gij reeds driemalen uit onzen mond gehoord, en zeker meermalen in uw hart gehad hebt. Die vraag moet de groote volksvraag worden, meer nog dan zij het is. Het vragen kan ons toch niet ten kwade worden geduid. Die vraag wenschen wij u op het hart te drukken:

Wanneer zullen onze West-Indische slaven vrij worden?

Dat wij met die vraag komen, dat wij haar herhalen, dat wij niet rusten voordat een volkomen bevredigend antwoord gegeven is, daarvoor hebben wij eenen goeden grond. Wij vragen immers zoo, met het oog op hun regt, hun pligt, hun lot.

Hierover eenige oogenblikken nadenkende, geven wij onszelven rekenschap van de reden, waarom wij zijn: Bondgenooten van de voorstanders en zelven vastberaden verdedigers van de volkomene afschaffing der slavernij!

Bevrijding der slaven, wordt door ons verlangd met het oog op hun regt. Wat heeft de mensch al niet voor zijn regt gedaan, hoe er niet voor geijverd, hoe er niet voor geleden en gestreden! Wie van ons is omtrent zijn regt onverschillig? Gij kunt er toe komen, het somtijds niet te laten gelden. Gij wilt er in sommige gevallen afstand van doen. Maar wie beweegt u, om daar waar gij regt hebt te zeggen, dat gij het niet hebt? "Regt is regt," zeggen wij. Het regt der slaven is ook regt — en wat is dan hun regt? Wij zullen slechts dit ééne noemen, dat men hen voor menschen houdt. Meer niet, maar ook niets minder. Hoe onbeschaafd, hoe ruw, hoe stomp zij ook mogen zijn, menschen zijn zij, zoowel als de edelsten, als de vernuftigsten, als de vroomsten der menschen; menschen zoowel als wij. Stelt u voor, dat men tot u in vollen ernst zeide: Gij zijt geen persoon, maar eene zaak, wel eene zeer nuttige, zeer bruikbare, voor velerlei arbeid bijna onmisbare zaak, maar toch niet meer dan eene zaak. Gij zijt mijn eigendom. Gij zult in de veiling eene goede som opbrengen, naar uw geslacht, naar uwen leeftijd, naar de dienst, die gij be-

wijzen kunt, — eenige honderde guldens. Zou niet uwe geheele persoon daartegen opkomen? Gij een roerend of ook wel onroerend goed, en dat, omdat uwe moeder eene slavin was, ook een goed, een eigendom van iemand! Stelt u dat voor, gij die denken kunt, die met zelfbewustheid willen kunt, die voor rede, voor zedelijke indrukken vatbaar zijt, aansprakelijk voor uwe daden, verantwoordelijk voor uzelven, gij zoudt zijn: iets, waarover een ander als zijn eigendom kan beschikken! Wie heeft ooit van eene denkende zaak, van eene zich zelve bewuste zaak, van eene zaak, die de onmisbare en onmiskenbare eigenschappen der menschelijke persoonlijkheid heeft, wie heeft ooit van zulk eene zaak gehoord! Daarvan hebben wij gehoord. Zulk eene zaak is — een slaaf. Hij is het eigendom van een ander, eene bezitting, een roerend of een onroerend goed, eene verhandelbare zaak; hij kan voorwerp van zakelijke regten, onderwerp van overeenkomst zijn, even als paarden en runderen, even als have en goed van allerlei aard [1]). Zijn eigenaar gebruikt hem als zijn werktuig, en heeft als zijn eigenaar aanspraak op zijnen tijd en zijne krachten, op de vruchten van zijnen arbeid, heeft als eigenaar het regt, om hem als werktuig te gebruiken zonder wederzijdsche overeenkomst, tegen zijn wil, met ontkenning van zijn regt om over zichzelven te beschikken, en van zijne krachten gebruikt te maken, ten eigen nutte [2]). Als slaaf heeft hij geen regt op zichzelven. Zijne leden, het is zeer juist gezegd, zijn in waarheid zedelijk niet de zijne. Hij heeft geen regt over zijne eigene kracht. Zijn

---

1) Vgl. Eerste Rapp. der Staatscomm. bl. 10, 11.

2) Channing, t. a. p. bl. 127, 132. Vgl. 157—160.

wil, zijn verstand, zijne spieren (wil, verstand en spieren staan hier teregt op ééne lijn!) al de vermogens van ligchaam en geest, welke bij den arbeid gebruikt worden, is hij verpligt te beschouwen als eens anders eigendom. Moet er bewezen worden, dat dit regtsverkrachting is? Maar dan moeten wij beginnen met te bewijzen, dat slaven menschen zijn, en dat menschen geen zaken, maar personen zijn. Dit bewijs eischt niemand. Hoe men ook den slaaf tot zaak vernedert, men houdt het niet vol tot de uiterste consequentie; men beschouwt hem toch eindelijk weer als persoon. De wetgever beschermt zijn leven en zijne verantwoordelijkheid. Zijn leven? Maar met welk regt toch tegenover mij als eigenaar? Mijne paarden, mijne runderen, zegt de eigenaar van den slaaf te regt met eenige verbazing, zal ik mogen dooden, als ik het goed vind, en mijn slaaf, die mij zoowel als mijne paarden en runderen toebehoort, zal ik niet mogen dooden? Gij juicht de wet toe, en zegt: het is goed, dat het leven van een mensch, ook al is hij slaaf, geplaatst is onder de bescherming der wet. Wij stemmen het toe, maar vragen alleen, met welk regt de wet den slaaf nu eens als zaak, dan weer als persoon beschouwt en behandelt? Wij bevinden ons hier op het gebied der willekeur. Zij heerscht, waar de slavernij wordt gevonden. Hoe, de slaaf, die immers eene zaak is, toch verantwoordelijk? Maar dat is hij niet, zult gij zeggen. Wij zullen zien. Daar wordt een slaaf gestraft. Wat heeft hij gedaan? Hij wilde niet werken en dat is pligtverzuim. Als uw paard niet werken wil, kan hij dan ook als schuldig wegens pligtverzuim gestraft worden? Wordt een lastdier schuldig, als hij zijn last van zich werpt? Dat men den slaaf met de zweep regeert, het ver-

wondert ons niet; maar dat men ooit, waar men den slaaf op éène lijn met het lastdier plaatst, hem als schuldig wegens onwil ter strafplaats voert, is dat regt? Men zal zeggen: de slaaf behoort niet tot het redelooze vee. Is dit waar, en het is waar, wat straft men hem dan, als hij weigert te arbeiden, waar hij niet tot den arbeid verpligt is, tenzij dan als het eigendom van zijn meester, dus als zaak, dit zonder zijne toestemming, geenszins als persoon. Wij zien hier de willekeur op den troon zitten. Er is door iemand, die beweerde, dat de toestand der Negerbevolking in onze West-Indien geen slavernij is, maar eene redelijk-zedelijke vrijheid, gezegd: "het Nederlandsche volk kan zich verzekerd houden, dat de Neger mensch is in het oog der wet, mensch in de verhouding tot zijnen meester, mensch in de behandeling die hem wedervaart" [1]). In hoeverre dit niet in strijd is met de waarheid, weten wij. Voor zooverre het waar is, doet het ons juist uitroepen: geef den slaaf, wat hem als slaaf toekomt, indien hij dan volstrekt eene zaak moet zijn. Wees dan zoo redelijk, dat gij hem geen rede, geen zelfbewustheid, geen wilvermogen toeschrijft. Beschouwt gij hem als mensch, beschouw hem dan niet zoo ten halve, niet zoo weinig in zijn voordeel, niet zoo doorgaans tot zijne schade als mensch, dat het voor hem verkieslijker is te achten, geheel als zaak te worden behandeld. Zooals het nu staat en gaat met de slavernij, is er iets gedrochtelijks in, hetgeen niet anders kan, waar men iemand het onregt aandoet van hem als eene zaak te beschouwen, en dan deze zaak weder het onregt aandoet van haar ook als eene persoonlijk-

---

1) Belmonte, bl. 144.

heid te behandelen. Dit is niet regt. Maar wat spreken wij dáárvan! De slavernij en het regt, zij staan tegenover elkander met geen ander woord tot strijdleus dan: Uw dood!

Uw dood! De slavernij kan tot het regt niet anders spreken. In dezelfde mate, als iemand fijner gevoel van regt heeft, zal hij daarom uit inniger overtuiging tegen de slavernij zijn. Men heeft haar een gewrocht van den geest der menschen genoemd. Dat is zij. Maar de geest, van welken zij het gewrocht is, kan haar niet anders regtvaardigen, dan door drogredenen, kan haar nooit regtvaardigen tegenover het geweten van den mensch, die een hart voor regt heeft. Op het regtsbewustzijn beroepen wij ons ten behoeve der slaven. Dáárop ons beroepende, zeggen wij: niemand heeft het regt, om eenen mensch anders dan als een mensch te behandelen. De mensch wordt in den slaaf op eene wederregtelijke wijze, onnatuurlijk, verongelijkt. Zelfs door Heidenen is erkend, dat de slavernij is tegen de natuur. Zullen Christenen dan aarzelen te erkennen, dat de bevrijding der slaven herstel is van het natuurlijk regt? Lang genoeg bestaat de slavernij onder de Nederlandsche wetgeving in hare afzigtelijkste gedaante, als gewettigd onregt. Lang genoeg is het regt van den mensch in den slaaf, het regt van den slaaf als mensch, onder de bescherming der wet miskend. Met het oog op zijn regt vragen wij, voorwaar niet zonder regt: Wanneer zullen onze West-Indische slaven vrij worden?

Bevrijding der slaven wordt door ons verlangd met het oog op hun pligt. Men zou ons kunnen vragen, wat wij daarmede bedoelen, hun pligt als mensch, of

hun pligt als slaaf, en bij u is welligt eenige verbazing, dat er bij den slaaf nog van pligt sprake kan zijn. Eerst beschouwt men hem als eene zaak, in welke hoedanigheid hij geen pligten kan hebben, en dan komt men met den eisch van pligtsvervulling tot hem, waarvoor toch de grond juist door de afwezigheid der erkenning van zijn regt als mensch ontbreekt. Maar hoe onredelijk dit ook is, het verwondert ons niet. Redelijkheid is er niet op het gebied der slavernij. Ja, de slaaf wordt verpligt tot het vervullen van pligten, die zoo als men zegt "uit zijnen toestand ontstaan." Welke zijn dan die zoogenaamde pligten? Als eigendom des eigenaars moet hij voor hem arbeiden, ten zijnen voordeele werken. Zijn pligt is, zijns meesters welbehagen te doen. Onderwerpt hij zich daaraan niet, dan maakt hij zich aan pligtverzuim schuldig, en wordt gestraft. Zijn pligt is, zich te laten straffen. Onttrekt hij zich aan de straf, ontvlugt hij uit vrees voor straf, hij ontrooft zijnen meester diens eigendom, en voegt nieuw misdrijf bij pligtverzuim. Nu wordt hij vervolgd. Alle handen zijn tegen hem. Die hem de hand boven het hoofd houdt, wordt strafbaar. Zulk eene beschouwing van den pligt der slaven doet ons uitroepen, dat het pligt is, hem uit zulk eene dwinglandij te verlossen. Maar in het algemeen is arbeiden pligt, wordt er gezegd Wie zou dit ontkennen. Dat echter het gedwongen arbeiden van den slaaf voor zijnen meester ook pligt is, zal nog moeten bewezen worden. Der slaven arbeid is dwangarbeid, op geen anderen grond geëischt, dan op grond van het eigendomsregt. Maar als de slaaf dit laatste niet vrijwillig erkent, hoe kan hij verpligt zijn, dien arbeid als zijn pligt te beschouwen? — dien arbeid, dien

hij niet vrijwillig op zich genomen, waartoe hij zich niet verhuurd heeft, waarvoor hij niet als een vrij mensch loon ontvangt? Men heeft goedgevonden te verzekeren, dat er in den arbeid, dien de Negers — men bedoelt de slaven, — voor den meester volbrengen, niets is, met de beginselen van regt of regtvaardigheid in strijd. Even waar, als dat er in het kannibalisme van den mencheneter niets is, met de menschelijkheid in strijd. Neen, wij zullen den lediggang niet verdedigen, maar wel de stelling, dat gedwongen arbeid zonder voorafgegane toestemming, hoe geschikt ook voor misdadigers, geenszins als pligt kan worden voorgeschreven aan slaven; wel de stelling, dat geen mensch verpligt is, zich alleen omdat men hem tot eene zaak gelieft te verlagen als een lastdier of instrument te laten gebruiken. Wij zullen geenszins straffeloosheid prediken. Maar wij kunnen het regt tot straffen niet erkennen, waar niets voorafging, dat als misdaad mogt worden toegerekend. Slaven zijn zeker schuldig, als zij zondigen; maar het is de vraag, wat men hun toestaat, wat men hun verbiedt. Hen voor schuldig te verklaren, als zij weigeren te doen hetgeen men alleen op grond van hun slaafzijn eischt, is dwaasheid. Slaven zijn geen misdadigers, als zij niet in de verkrachting hunner regten berusten. Slagtoffers zijn zij van eene groote misdaad, als men hun de zweep laat gevoelen, omdat zij geen vrede hebben met de argumenten, aan hunne geboorte uit eene slavin of aan eene veiling ontleend.

Spreekt men van den pligt des slaafs, men spreke dan van hetgeen hij als mensch verpligt is te doen. Maar wat staat hem, om zijn pligt als mensch te volbrengen, om zijn pligt als mensch te leeren kennen,

om zijn pligt als mensch lief te hebben, wat staat hem daarvoor meer in den weg, dan zijn toestand als slaaf? Wie kan vuriger dan wij wenschen, dat de slaven voorbeelden zijn van eerlijkheid, goede trouw, zachtmoedigheid? Zal de slavernij hen daartoe vormen? Eens anders goed moeten zij eerbiedigen. Wat eerbiedigt men van hen? Hunne personen, hunne regten, hunne natuurlijkste pligten? Men maakt den slaaf tot pligt wat hij niet als zijn pligt behoeft te beschouwen, en men gaat hem voor met een voorbeeld, dat hem met alle pligten den spot moet leeren drijven. Met bijna onbegrijpelijke naïveteit is gezegd: „uit zijnen aard is de Neger (de slaaf) niet tot het juiste begrip te brengen, dat hem leiden moet, om de regten van den eigendom te eerbiedigen, om niet te zeggen, dat zich steeds eene zekere neiging tot ontvreemding bij hem openbaart" [1]). Is het waar, men zou kunnen beproeven, zijne traagheid van geest in dezen te hulp te komen door eene treffend heldere voorstelling van hetgeen waarop de mensch regt heeft, en waartoe hij als zoodanig verpligt is. Volkomen juist is de opmerking, dat het gewelddadig schenden van zijne regten, waaraan de slaaf van zijne geboorte gewend wordt, al zijne begrippen aangaande de regten van den mensch in de war brengen moet; dat hij ze niet begrijpen kan, of zoo hij ze begrijpt, hij er niet wel eerbied voor kan hebben, daar hij ze gestadig in zijn eigen persoon vertrapt ziet [2]). Zeer natuurlijk is het, dat hij evenveel eerbied voor zijne pligten heeft, als men van zijne geboorte eerbied voor zijne regten heeft getoond. Dat zijne oneerlijkheid tot een spreekwoord is gewor-

---

1) Belmonte, bl. 40. 2) Channing, t. a. p. bl. 171.

den, dat hij tot bedrog zijne toevlugt neemt, dat ongebondenheid hem behaagt, dat de slavenmagten eene "onbeschaafde en zedelooze menigte" uitmaken, en men er toe komt, van de slaven als van "die wezens" te spreken, het is de oogst van hetgeen de slavernij zaait. Slaven kunnen hunnen pligt als menschen niet doen, zoolang zij niet als menschen worden behandeld en geëerd. Huwelijksregten, zij worden niet erkend. De kinderen, zij worden van den vader afgescheurd. Voor het huisgezin blijft geen plaats open. Juist omdat wij wenschen, dat de slaven hun pligt zullen doen, moeten wij op hunne bevrijding aandringen. Zijn zij bevrijd, men nadere hen met het woord: "Gelijk gij wilt, dat u de menschen doen, doe gij hun ook alzoo." Zijn zij bevrijd, dan is hun regt erkend om hunnen pligt te doen, terwijl zij nu door dwang verpligt zijn, van dit regt af te zien. Wat valt men den slaaf ooit om pligtverzuim hard? Zoolang men hem slaaf laat blijven, verzuimt men zelf zijn pligt om hem regt te laten wedervaren, en daar deze pligt lang genoeg in Nederland niet is vervuld, vragen wij met het oog én op dezen én op der slaven pligt: Wanneer zullen onze West-Indische slaven vrij worden?

Bevrijding der slaven wordt door ons verlangd met het oog op hun lot. Is het dragelijk? Maar is dan het lot van vele duizenden uit de mindere standen in ons vaderland dragelijk? vraagt men ons. Al geven wij toe, dat het verre van dragelijk is, wat doet het hier ter zaak? Is het lot onzer West-Indische slaven dragelijk? Dat zou 't misschien eenigermate zijn, indien het overal was als het schijnt op het eiland

Saba, waar de slaven, tusschen de zes en zevenhonderd in getal, naar men verzekert, met buitengewone menschlievendheid behandeld worden, en waar de ingezetenen, volgens hetgeen men berigt, als leden van een en hetzelfde gezin leven, afgescheiden van de overige wereld, in eenen toestand van zeldzame rust, tevredenheid en eenvoudigheid [1]). Op Curaçao is de afscheiding tusschen slaven en vrijen minder groot dan elders, en heeft men het bijv. niet noodig geoordeeld, aan de slaven — er zijn daar ruim 7000 — het gebruik van schoenen te ontzeggen, terwijl men er vindt, die op feestdagen bijna even goed als hunne meesters gekleed zijn [2]). Maar dit zelfs verzoent ons met de slavernij en haar beginsel niet. Een slaaf is nu eenmaal — een slaaf, en God heeft den mensch niet als slaaf, maar als iemand naar zijn beeld, naar zijne gelijkenis gemaakt, opdat de mensch, als een persoon bestaan, zijnen Schepper boven alles liefhebben, zich onverdeeld aan Hem toewijden zou. De vraag is niet, wat hier of daar bij uitzondering, maar wat over het algemeen het lot van onze West-Indische slaven is. Maar wat moet het lot zijn van eene op zich zelve staande menschenwereld, die niet bestaat uit "maatschappelijk vereenigde huisgezinnen van vrije personen", maar uit eene verzameling van "arbeiders der beide geslachten, als zaken buiten de palen der vrije maatschappij gesloten"; van menschen, die op allerlei wijze verlaagd worden en zich moeten verlagen? Om als slaaf voordeelig te kunnen zijn, moet hij zich zoo min mogelijk als zelf-

1) Tweede Rapp. der Staatscomm. bl. 24.
2) T. a. p. bl. 25.

standig mensch tegenover zijnen bezitter kunnen laten gelden. Wat hij denkt en wenscht, wat hij gevoelt en wil, daarnaar wordt niet gevraagd. Hoofd en hart, verstand en gevoel, waartoe heeft hij ze toch eigenlijk? Wat baten hem deze dingen? Men zou ze in den slaaf gevoegelijk "artikelen van weelde" kunnen noemen. De slaaf moet als werktuig dienen. Voor den eigenaar is het in zekeren zin gemakkelijk, dat zijn slaaf een mensch is. Daardoor kan hij hem tot handenarbeid aanwenden. Maar voor den slaaf zelven is er geen nuttigheid in, dat hij mensch is, zoo hij althans in slavernij zijne bestemming heeft te zien. Waarom hij eigenlijk mensch is, zoo hij slaaf moet zijn, wáárom hij niet een wezen is, tusschen den mensch en het redeloos gedierte geplaatst? het blijft voor het wijsgeerig denken tot heden, als wij wel zien, een raadsel. Naar mate hij zich meer als mensch laat gelden, moet het eigendomsregt zijns meesters op pijnlijker wijze tot zijne bewustheid gebragt worden. Naarmate de mensch meer leeft in den slaaf, moet de slaaf meer worden verdrukt. Heeft de slaaf de verdrukking niet noodig, om zich als eene zaak te laten gebruiken, om verstompt en dof het slavenjuk zwijgend te dragen, wat is er dan van het menschelijke in hem overgebleven, hoe noemt gij dan zijn lot? Het kan niet anders, "de slaaf moet eene wreede behandeling ondervinden, hetzij uitwendig, hetzij inwendig. Een van beiden, het ligchaam of de ziel moet den slag ontvangen. Het vleesch moet worden gemarteld, of de geest onderdrukt" [1]). Men kan ligt zeggen, dat hij het zoo niet gevoelt, als wij het ons voorstellen; dat hij ge-

---

1) Channing, bl. 189.

woon is aan hetgeen voor ons folterend zou zijn. Maar is het lot van de slaven in Suriname dan minder deerniswaardig, omdat wij hen ons als ongevoelig mogen voorstellen voor hetgeen verwoestend werken moet op al wat waarlijk menschelijks in hen overgebleven was? Te vergeefs zoeken wij onder hen het huisgezin, de erkenning van de regten der huwelijksverbindtenis, de vaderlijke magt. Zij mogen leven als de dieren des velds! Zoo als de moeder is zijn de kinderen. De moeder slavin, dan is het kind geboren slaaf, het pasgeboren wicht eigendom van hem, aan wien de moeder toebehoort. Is dat niet een onmenschelijk lot? Kan het iets anders dan zedelijke vernietiging aanbrengen? Wat baat in zulk eene atmosfeer de prediking van Gods Woord? Die prediking vooronderstelt menschen, die over zich zelven mogen beschikken, die verantwoordelijk zijn voor zichzelven; maar zulke menschen zijn de slaven niet. De prediking van Gods Woord en de slavernij, zij moeten elkander uitsluiten. In de slavernij is het: gehoorzaam alleen uwen meester, uwen eigenaar, volgens het slavenreglement. In Gods Woord is het: gij zult God liefhebben boven allen en Hem meer gehoorzamen dan de menschen. Het hoofddoel der prediking van Gods Woord is, den mensch te brengen tot JEZUS CHRISTUS, den mensch te bewegen om zich geheel, naar ligchaam en ziel, aan JEZUS CHRISTUS overtegeven, om in zijne gemeenschap te leven naar den wil van God; den mensch te bewegen tot het geloof in JEZUS CHRISTUS, Gods Zoon, opdat hij één met Hem in de dienst van God zijne hoogste bestemming bereike. Laat de slavernij het toe? Druischt het niet geheel tegen haar beginsel aan? Het is immers onmogelijk, dat

de geest der slavernij zulk eene prediking op den duur kan dulden, even onmogelijk als het is, dat de Evangelieprediking het gronddenkbeeld der slavernij kan laten gelden. Waar vinden wij in het Evangelie de grondgedachte der slavernij goedgekeurd, dat de ééne mensch het eigendom van den anderen mag zijn? Dienstbaarheid aan anderen, daarvoor ruimt het eene groote plaats in; maar welke dienstbaarheid? Is het niet de vrijwillige, is het niet de redelijke, is het niet die, waarbij men, in anderen te dienen, den Heer dient uit liefde, en altijd onder de voorwaarde: doende wat den Heer welbehagelijk is? Maar dat het den Heer welbehagelijk zou zijn, in de gehoorzaamheid aan een slavenreglement een deel der Godsdienst te vinden, zich van eenig mensch het eigendom te noemen, zijn regt als mensch, als persoon, te laten vernietigen door de erkenning: ik ben een slaaf; dit mogen wij niet stilzwijgend aanhooren, dit moeten wij tegenspreken. Waar het Evangelie zich in volle kracht laat hooren en gelden, daar ontbindt het de slavenketenen, daar ontzenuwt het de brutale kracht der slavenreglementen, daar brengt het aan den hartader van het beginsel der slavernij den doodsteek toe. Het bevreemdt ons daarom niet, dat waar men de slavernij wil in stand houden men den vrijen loop van Gods Woord, van de Evangelieprediking, belemmert. Hoe zou men daar ook de getuigenis der waarheid kunnen dulden? Maar wat dan te zeggen van het lot der slaven, die tusschen het Evangelie en zichzelven de slavernij geplaatst zien? Wat anderen mogen aanvoeren, om de bevrijding der slaven aantebevelen, wij zouden wel in de eerste plaats bij Christenen dit willen laten gelden, dat zij niet waarlijk voor CHRIS-

TUS zijn te winnen, indien zij een roerend of onroerend goed, eene bezitting van den mensch moeten blijven. Van welke zijde wij het lot der slaven beschouwen, het vertoont ons altijd ellende. Dat hun lot, indien zij onder de Afrikaansche Heidenen waren geboren en opgevoed, indien zij in Afrika waren gebleven, niet veel beter zou zijn geweest dan het nu in onze West-Indien is, willen wij aannemen. Maar dat zij de slavenhandelaars, door wie hunne voorouders uit Afrika naar Amerika overgevoerd werden, voor de weldoeners van hun geslacht zouden moeten houden, beweert zeker niemand in ernst. Weldoeners van deze slagtoffers der baatzucht worden zij, die hen aan zichzelven teruggeven, en het op zulk eene wijze en onder zulke bepalingen doen, dat de gegeven vrijheid hun kan strekken tot blijvenden zegen. Lang genoeg heeft het lot der slaven in onze West-Indien gesmeekt om eene betere toekomst, dan de voortduring der slavernij hun toezegt. Met het oog op dat lot vragen wij, diep bewogen door het lijden, dat er aan verbonden is: Wanneer zullen onze West-Indische slaven vrij worden?

Misschien zou men daarop willen antwoorden: als zij er geschikt voor zijn. Men herinnert ons toch, dat het dwaas, dat het roekeloos is, de slaven, zooals zij nu zijn, op vrije voeten te stellen. Men spreekt daarom van een voorbereidingstijdvak. Maar indien, zooals men zegt, de arbeid den slaaf als mensch zedelijk beschaaft [1]), de arbeid het eerste middel tot beschaving van den slaaf is, dan vragen wij, of men niet reeds lang aan zijne voorbereiding arbeidt en hoelang hij

1) Belmonte, bl. 120.

dan wel arbeiden moet, om in genoegzame mate zedelijk beschaafd te zijn? Wij vragen, of de beschavende invloed van de zweep met haar toebehooren reeds op voldoende wijze is gebleken, en of niet de eene slavenmagt na de andere wegsterven zal, indien de zedelijke beschaving des slaafs onder de zweep zal tot stand gebragt worden. Geenszins ontkennen wij, dat men de meeste onzer West-Indische slaven niet eensklaps als vrije burgers, als zelfstandige menschen op gelijken voet met de beschaafde zamenleving kan plaatsen. Maar wij houden hierbij in het oog, hetgeen een Amerikaansch schrijver zegt, dat die ongeschiktheid niet hunne schuld is, maar hun ongeluk; dat niet zij zelven, maar de maatschappij daarvoor verantwoordelijk is, en dat die maatschappij geen voordeel kan trekken van haar onregt, zonder misdadig te worden [1]). Konden onze slaven behoorlijk voor hunne bevrijding worden voorbereid, wie zou het niet wenschen? Maar door juist datgene te laten voortduren, waarvan zij bevrijd worden moeten, zullen zij even ongeschikt blijven, als zij waren. Er is niets intebrengen tegen hetgeen met kennis van zaken is gezegd: "waar de uitwendige omstandigheden in strijd zijn met de lessen van godsdienst en zedekunde, daar zullen die lessen niet in de harten doordringen, maar als op zand geschreven woorden, door elken vloed, door elken wind, worden uitgewischt. Slechts in het familieleven en te midden van maatschappelijk vereenigde huisgezinnen kan het goede zaad verwacht worden wortel te zullen vatten, niet in eene verzameling van arbeiders van beide geslachten, waarvan het invidu geen lid des huisgezins,

---

1) Channing, bl. 221.

het aggregaat geen maatschappij genaamd worden kan [1]).” Door aan den slaaf de vrijheid te onthouden, voedt men hem niet voor de vrijheid op. Juist door de slavernij is en blijft hij voor de vrijheid ongeschikt.

Anderen zullen ons antwoorden: maar indien de slavenreglementen van tijd tot tijd worden verbeterd, wordt de overgang toch langzamerhand gebaand. Dat de reglementen verbeterd worden, verblijdt ons. Dat er verbeteringen zijn aangebragt in het vorige jaar, erkennen wij gaarne. Maar er is onderscheid tusschen de behandeling, die de slaven volgens de reglementen moeten ondervinden, en de behandeling, waaraan zij werkelijk bloot staan. Door de tegenwoordigheid der eigenaars in de kolonie en een naauwgezet toezigt op de getrouwe uitvoering der in de reglementen gegeven voorschriften, kan zeker eenig kwaad voorgekomen worden, indien de eigenaars en de voorschriften door den geest der menschlievendheid worden geleid. Wij weten echter, “dat in Suriname bijna geheel ontbreekt wat de slavernij dragelijk kan maken, de tegenwoordigheid der meesters;” en dat er op de meeste punten geen “waakzame bescherming tegen mishandeling en willekeur” [2]) bestaat. Hoe men de slavenreglementen ook verbetere, zij handhaven, zoolang zij slavenreglementen blijven, de slavernij, en deze handhaving is in strijd met de voorbereiding voor de Emancipatie.

Het regt, de pligt, het lot der slaven in onze West-Indiën doet ons volharden in het vragen: wanneer zullen zij vrij worden?

Verliezen wij onder dat vragen evenmin den moed als het geduld. Wij zijn op een hellend vlak. Het

---

1) Eerste Rapp. der Staatscomm. bl. 98. 2) T. a. p. bl. 96.

is bijna veertig jaren geleden, dat Nederland den slavenhandel onder zijne vlag, op zijne bodems, heeft afgeschaft. Wij kunnen dus in het volgende jaar het veertigjarig herinneringsfeest vieren van de afschaffing des slavenhandels onder ons volk. Maar nu moeten wij ook verder. Nu consequent voortgegaan! Eene volkomene afschaffing van den slavenhandel is er in Nederland niet, zoolang er nog plantages met slavenmagten worden verkocht, zoolang er nog slaven en slavinnen worden geveild, zoolang menschen nog een handelsartikel zijn. Verfoeit men den slavenhandel, men moet het om het beginsel doen, en met dit beginsel de geheele slavernij verfoeijen. Nederland doe het met een edelmoedig en eerlijk hart. Het reike den slaaf in onze West-Indische kolonien trouwhartig de hand als mensch, als natuurgenoot zijner vrije burgers. Het zij menschelijk en zie niet alleen op zijn stoffelijk belang. Het brenge de regtvaardigheid niet aan zijne voorzigtigheid ten offer. Men heeft gezegd, dat de vertraging der emancipatie zich ook daarom in een aangenaam licht aan ons vertoont, omdat wij er veel door gewonnen en niets door verloren hebben. Immers is bij ons de zaak nog zoo goed als in haar geheel, en kunnen wij ons nut doen met de ondervinding van anderen, zonder gebonden te zijn door ondoordachte beloften [1]) De vraag is echter, of de vertraging der emancipatie zich ook aan onze slaven in een aangenaam licht vertoonen kan, of ook zij er veel door gewonnen en niets door verloren hebben. Ja, de vraag blijft, of Nederland ooit bij uitstel van emancipatie waarlijk zal winnen, in geen geval bij de voort-

---

1) *Emancipatie en Evangelie. Gids* t. a. p. bl. 264.

during der slavernij in onze West-Indische kolonien kan verliezen. De schade, die door de slavernij moreel aan de bevolking, waaronder zij bestaat, toegebragt wordt, is grooter, dan die finantieel door de vrijverklaring der slaven te verwachten is. Al kostte de bevrijding der slaven meer, dan er wegens de noodige schadevergoeding aan de eigenaars voor gesteld worden moet, Nederland, dat niet tot de landen behoort, waar geen geld te vinden is, als menschen geholpen zullen worden, Nederland moet het voor de bevrijding zijner slaven over hebben. Met eene geschiedenis als de onze, waarin vrijheid en bevrijdingsoorlogen zulk een hoofdrol spelen; met een verleden als het onze, waarin de leus: Voor de Vrijheid! meer dan eens zooveel groots heeft te voorschijn geroepen en tot stand gebragt, mogen wij ook niet koel blijven, als de banier wordt ontplooid, waarin regts- en pligtsgevoel geschreven hebben: Voor de vrijheid onzer slaven!

Acht en veertig duizend menschen zijn slaven op het grondgebied, waar de Nederlandsche vlag wappert. Die vlag is gewoon, neder te zien op vrije menschen. Wij hebben haar slechts aan te zien, om er het woord "Vrijheid" in te lezen. Voor onze West-Indische slaven brengt zij alleen de herinnering en de bestendiging van geweldaadige verdrukking. Kan men dit in Nederland blijven verdragen, waar men zoo fier van vrijheid weet te spreken? Onmogelijk, als men opziet naar den hemel, tot den God aller ontferming en vertroosting, die de geregtigheid lief heeft en in barmhartigheid zich verheerlijkt, die een welbehagen in menschen heeft, en ook de slaven tot het heil der verlossing door CHRISTUS wil brengen. Er moet dan ver-

andering in den toestand onzer slaven komen. De morgenstond eener betere toekomst breekt weldra voor hen aan. Dan zal Gods vrede en Gods zegen zich eerst waarlijk in onze West-Indien kunnen vestigen, als de slavernij er is gebannen, slaven en slavinnen zijn ontbonden, Gods Woord vrij tot hun hart kan spreken. Dan bloost Nederland niet meer, als het van vrijheid spreekt, en wij, wij zullen ons gaarne voor het eeuwig heil der vrijgemaakten naar ons vermogen dienstbaar stellen!

Dat zij zoo.

SNELPERSDRUK VAN
KEMINK EN ZOON, TE UTRECHT.